

Handläggare

Dag Segrell
Tfn 0142-851 50

Näringsdepartementet
Ert diarienummer
N2016/0179/TIF

Svar på delrapport från Sverigeförhandlingen: Höghastighetsjärnvägens finansiering och kommersiella förutsättningar

Bakgrund

Näringsdepartementet har gett Mjölby kommun möjlighet att lämna synpunkter på Sverigeförhandlingens andra delrapport. Rapporten hanterar i huvudsak tre frågor, motiv och syfte, trafikering och tillträde till banan samt finansiering.

Synpunkter

Mjölby kommun är sedan lång tid engagerad i arbetet att bidra till ett sammanhållet trafiksystem, där höghastighetsjärnvägen är ett nytt och viktigt tillskott. Satsningarna blir lönsamma och kommersiellt intressanta att trafikera genom en kombination av ändpunktstrafik samt snabb stor- och inomregional trafik på den nya järnvägen i kombination med kopplingar till det befintliga järnvägsnätet.

Satsningarna skapar förutsättningar för svenskt näringsliv att utvecklas liksom för ökat bostadsbyggande. Satsningarna kommer också få stor betydelse för medborgarnas möjligheter att identifiera sig med nya storregioner. Mjölby kommun har länge deltagit i förberedelsearbetet för Ostlänken. Nu ser vi fram mot att staten bidrar med sina delar.

Genom en helhetssyn på transportsystemet för både person- och godstransporter, tydliggörs aktörernas roller och ansvar. Mjölby kommun anser det angeläget att Trafikverkets och ostlänkskommunernas arbete och tidplaner ska vara styrande och att förhandlingar med andra aktörer inte får försena Ostlänkens fortsatta planering och genomförande.

Mjölby kommun konstaterar att Ostlänken, förutom att vara den första delen i ett höghastighetsystem, även löser flera av dagens kapacitetsproblem i Mälardalsregionen och bidrar starkt till Stockholms fortsatta regionförstoring. Ostlänken är redan beslutad och till stor del finansierad genom nationell transportplan för 2014 – 2025. Därför kan arbetet med Ostlänken fortsätta oberoende av utredningar om höghastighetsjärnvägens sträckning med mera i södra Sverige. Mjölby kommun ser stora möjligheter för Sveriges utveckling om nya stambanor för höghastighetståg byggs. Höghastighetsbanorna förbättrar tillgängligheten inom och mellan regioner samt mellan Sverige och andra länder. Banorna stärker landets konkurrenskraft, bland annat genom att överbygga relativt sett glesa strukturer. De ger kortare restider och bidrar därmed till regionförstoring. Med nya stambanor ökar också kapaciteten i hela järnvägssystemet. På så sätt möjliggörs utvecklade trafikupplägg för både person- och godstrafik på befintliga banor.

En viktig förutsättning för att skapa samsyn kring satsningarna på nya höghastighetsbanor är att vi är överens om syftet med banorna. Tydliga ambitioner är också en förutsättning för rätt ambitionsnivå både för investeringarna och för kraven på trafikering.

Hittills har Sverigeförhandlingens fokus varit på restiderna mellan ändpunkterna. Mjölby kommun menar att det behövs en balans mellan ändpunktsmarknader, och mellanliggande marknader. Det innebär också ett systemperspektiv där både nya höghastighetsbanor och nuvarande banor samverkar.

Sverigeförhandlingen föreslår att hopkopplingen mellan nya och befintliga banor ska minimeras. Mjölby kommun är frågande till den slutsatsen. Det försämrar möjligheterna till återställning vid störningar men också flexibiliteten i trafikering. Hur trafikeringen kommer se ut är det faktiskt ingen som riktigt vet, viket Sverigeförhandlingen mycket riktigt påpekar. Att då bygga en anläggning som begränsar operatörernas flexibilitet uppfattar vi som kortsynt.

Som exempel kan nämnas att Mjölby kommun saknar en analys av hur resenärer på befintliga banor som exempelvis Bergslagsbanan ska anslutas till det framtida höghastighetsnätet. Vi menar att man inte kan bortse från behovet av kopplingspunkter mot höghastighetsnätet för att via bibanepincipen kunna ansluta tåg även från orter som inte är aktuella för en ny station. Mjölby C borde mycket väl kunna fungera som järnvägsknut också i framtiden. Att inte ta tillvara på den möjligheten kommer att kraftigt reducera möjligheten att få till stånd en storregional trafik med resandeunderlag som är intressant för en operatör.

Mjölby kommun instämmer i resonemanget att det är viktigt att bygga en hel sträcka Stockholm – Göteborg eller Stockholm – Malmö för att få tillräckligt underlag för operatörer att investera i fordon mm och få trafik med höghastighetståg. Däremot anser vi att det är viktigt att successivt starta trafik på delsträckor, allteftersom de blir klara. Att som Sverigeförhandlingen resonera om att inte starta trafik på färdiga delsträckor är oacceptabelt. Det grundar sig på den mycket ensidiga synen på syftet med banan. Att inte använda Ostlänken för regional trafik, liksom nationell trafik som kortar restiden på sträckan Stockholm – Malmö är resursslöseri.

Sverigeförhandlingen gör en mycket viktig insats för framtida trafikering genom att försöka hitta lösningar på tilldelningen av kapacitet. Redan idag skapar den ettåriga tilldelningen av tåglägen och prioriteringarna vid kapacitetsbrist problem. Därför behöver reglerna utvecklas så att både kommersiella aktörer och de regionala kollektivtrafikmyndigheterna kan planera långsiktigt för sin trafik. Det är också viktigt för företag och medborgare att det finns en större säkerhet att operatörer har en långsiktig planering för sin trafikering.

Sverigeförhandlingens bedömning är att endast höghastighetstrafiken kommer vara kommersiellt lönsam och att den snabba regionaltrafiken måste upphandlas. Givetvis är det ingen som kan svara med säkerhet på hur det blir. Därför är det viktigt att alla aktörer, staten, regioner, kommuner och operatörer har beredskap för att tillsammans skapa den trafikering som behövs för att nyttorna ska uppstå. Delar av den kommer säkert vara offentligt subventionerad. Statens uppgift blir att säkerställa att den regionala trafiken får tillträde till banan i den omfattning som behövs för att en attraktiv trafik ska kunna skapas. Även i detta sammanhang är behovet av kopplingspunkter till befintligt järnvägsnät relevant. Att som Sverigeförhandlingen, utgå från att regionerna ska upphandla och finansiera regional trafik på höghastighetsjärnvägen utan kopplingar till befintligt järnvägsnät är knappast möjligt utan att det skulle gå ut över dagens pendeltågstrafik eller leda till kraftigt höjda kostnader för all trafik.

C:\Docserver\55a0e2c6-ee27-4d16-9f54-8d55515b6659\Working\8031cb5f-c8cc-4f1f-93b5-89c820d24f9d\2612760_1_0.RTF

Postadress	Besöksadress	Telefon	Internetadress	Bankgironummer
Mjölby kommun Kommunstyrelsens förvaltning 595 80 MJÖLBY	Burensköldsvägen 11-13	0142 - 850 00 Telefax 0142-851 20	www.mjolby.se e-postadress kommunstyrelsen@mjolby.se	791-9848

I Sverigeförhandlingen förutsätts att kommunerna som är aktuella för en ny station ska utlova en viss mängd bostäder kopplat till förbättrad infrastruktur. Även i Mjölby torde förutsättningarna för att nya bostäder byggs att öka förutsatt att Mjölby C även fortsättningsvis kan fungera som järnvägsknut med kopplingar till det nya stambanenätet. Kommunen är väl medveten om sambanden mellan förbättrade kommunikationer och tillväxt, men vet också att de positiva effekterna endast uppstår om många aktörer samverkar för att skapa de rätta förutsättningarna.

Kommunerna planerar och arbetar aktivt för att möjliggöra att nya bostäder byggs. Problemet ligger dels i svårigheter att ange vilka bostäder som tillkommer på grund av att nya stambanor byggs samt dels i att externa faktorer, som kommunerna inte kan påverka, i hög grad kommer att avgöra om och när det byggs bostäder. Som påpekats ovan, planerar kommunerna för byggande av både bostäder och verksamhetslokaler. Dessutom kommer kommunerna att bygga gator och annan infrastruktur samt ställa i ordning allmänna platser av olika slag. Det är dock endast i liten omfattning som kommunerna själva bygger bostäderna och lokalerna.

Mjölby kommun ser begränsningar i Sverigeförhandlingens fokus på bostadsbyggande. Förbättrade kommunikationer, både regionalt och mellan storstäderna, bidrar i högsta grad till näringslivets utveckling. Dels ger kommunikationerna bättre förutsättningar för näringslivets kompetensförsörjning genom nya möjligheter till arbetspendling. Dels innebär möjligheterna till tjänsteresor mellan storstäderna och mellanliggande regioner, men också till flyg för internationella kontakter, förbättrad konkurrenskraft. Därför måste utformning av anläggningar, trafikering och kopplingar mellan system beakta såväl arbets- som tjänsteresor.

Kommunstyrelsens förvaltning

Dag Segrell
Kommunchef